

Excursie Lendevallei op 4 juli 2009 Jannie Sinnema

Het hoofddoel van deze excursie was het waarnemen van de Grote Weerschijnvlinder (*Apatura iris*) en daarom was deze excursie in de Lendevallei in de vliegtijd van deze vlinder georganiseerd. De Lendevallei is een natuureservaat van It Fryske Gea. Gerrit Tuinstra was de dag ervoor (3 juli) al in het gebied gaan rondkijken en had al zo'n twintig weerschijnvlinders zien vliegen, ook aan de zuidzijde van de Lende en bij het fietspad. Uit de literatuur was bekend dat deze dagvlinder op stinkend aas afkomt; vandaar dat we een week eerder reeds garnalen hadden gekocht om te laten rotten. Deze stinkende garnalen werden in vallen gelegd, op dezelfde manier waarop we in Ghana ook dagvlinders hadden gelokt. De vallen waren geleend van Hein Boersma (zie Flinterwille maart 2008). Helaas kwamen op deze garnalen alleen veel vliegen af en bleven de weerschijnvlinders boven in de boomtoppen vliegen. Uiteindelijk kwam één Grote Weerschijnvlinder naar beneden om zich te voeden met boomsap uit een Populier (zie artikel elders in deze Flinterwille).

In totaal zijn er deze middag ongeveer twintig Grote Weerschijnvlinders gesignaleerd. Dat is heel bijzonder; zelfs de Leeuwarder Courant wijdde er een artikel aan op 16 juli 2009. In de atlas "Dagvlinders in Fryslân" uit het jaar 2000 wordt deze dagvlinder nog genoemd bij de zwervers en dwaalgasten. Er wordt hierin vermeld dat er waarschijnlijk sprake was van een kortstondige vestiging, omdat er in 1996 en in 1998 meldingen van deze dagvlinders waren binnen gekomen uit de omgeving van Wolvega. Vermoedelijk bestaat al jaren hier nu een populatie Grote Weerschijnvlinders en heeft deze zeldzame dagvlinder zich definitief in de Lendevallei gevestigd.

Op deze middag heeft Gerrit ook vallen geplaatst met het feromoon van de Wilgenwespvler (*Synanthedon formicaeformis*). Aan het eind van de middag zaten er 12 mannetjes van de wilgenwespvler in. Ook zagen we bij een grote oude boom een Hoornaarvlinder (*Sesia apiformis*) vliegen. Verder zagen we in dit gebied met bloemrijke graslandjes en slootkanten enkele Sint Jansvlinders (*Zygaena filipendulae*). Ook werden er uit de vegetatie onder de struiken enkele spanners opgejaagd, zoals de Geblokte Stipspanner (*Idaea emarginata*) en de Wilgendwergspanner (*Eupithecia tenuiata*). De rups van deze bloemspanner leeft op Wilgen en was in deze omgeving te verwachten.

Aan het eind van de middag bleek dat we toch nog 14 verschillende dagvlinders hadden gezien, waaronder enkele Eikepages (*Neozephyrus quercus*) en de Gehakelde Aurelia (*Polygonia c-album*). Gerrit Tuinstra had een dag eerder ook een Geelsprietdikkopje (*Thymelicus sylvestris*) waargenomen aan de zuidzijde van de Lendevallei.

In de zon op een terras in Wolvega werd de excursie voortgezet en vulden we allen onze maag met een heerlijke warme hap! In de schemering gingen we op zoek naar nachtvinders; Gerrit zag laag over het gras nog een beschadigd vrouwtje Grote

Weerschijnvlinder vliegen. Verder werden er microvlinders gevangen, die voor het merendeel nog moeten worden uitgezocht en daarom nu niet worden beschreven. We zagen veel stippelmotten van de Vogelkers en Wilg.

's Avonds werden de lampen op zes verschillende plaatsen neer gezet. Abel en Francisca Jagersma en Henk met Auke Hunneman zetten hun lichtopstelling in de buurt van de molen, waar Tom Jager woont. In dit gedeelte van het natuurreservaat waren we 's middags niet geweest. Op 5 juli zijn in dit uurhok (197-541) door de Libellenwerkgroep Hynstebyter ook Grote Weerschijnvlinders gesignaleerd (pers.med. G.Tuinstra). De andere vier lampen werden in twee andere uurhokken geplaatst: 198-542 (Gerard Bergsma en Andy Saunders) en 199-542 (Gerrit Tuinstra, Siep en Jannie Sinnema).

In totaal zijn er deze avond ongeveer 145 verschillende soorten macrovlinders waargenomen, waaronder 42 soorten spanners en 62 soorten uilen en 4 soorten pijlstaarten. Een bijzondere vangst was de Poelruitspanner (*Gagitodes sagittata*).

Poelruitspanner
(*Gagitodes sagittata*).
Foto: S.G.Sinnema

Deze spanner is zeldzaam, maar was wel al bekend uit Zuidoost Friesland. Op 13-8-2005 vonden Henk en Auke Hunneman twee rupsen op Poelruit in de Lendevallei bij Steggerda (Flinterwille maart 2006). Andere soorten die karakteristiek in vochtige terreinen voorkomen en die deze avond zijn waargenomen, zijn natuurlijk de Drinker of Rietvink (*Euthrix potatoria*), het Rietluipaard (*Phragmataecia castaneae*) en de uilen: Moeras-w-uil (*Lacanobia splendens*), Egale Rietboorder (*Arenostola phragmitidis*), Smalvleugelrietboorder (*Chilodes maritima*), Grijsze Grasuil (*Mythimna pudorina*), Spitsvleugelgrasuil (*Mythimna straminea*) en de Stippelsnuituil (*Macrochila cribrumalis*). Tevens werd een exemplaar van de Paddenstoeluil (*Parascotia fuliginaria*) op het laken waargenomen. Deze uil, die op een spanner lijkt, leeft in een vochtige omgeving, omdat de rups leeft op sommige paddenstoelen en korstmossen.

Elders in deze Flinterwille wordt nog ingegaan op het resultaat van de inventarisatie door middel van lampen op 6 verschillende locaties in het gebied.